

Baltijas Semkopis.

Maģā:

Par gadu 2 r., par 1/2 gadu 1 r. 10 t., par 3 mēn. 60 t.; ar pērsūtīšanu: a) par paku: 2 r. 60 t., 1 r. 40 t., 90 t.; b) Jelgavā: par gadu 2 r. 80 t.

Sludinājumi

maģā 5 kap. 1. par rindām.

3. gada-gājums.

Atstāstehana:

Jelgavā: „Balt. Semkop.” redakcija, Katoku eelā № 2 (setā); Rihgā: Leelā Kalleju-eelā № 4, pee Kapteina un Lugaļa f. l. grahmatu-bodē un pee Lerchendorff f. l. Kallu-eelā № 13. Zitur: Pee mahzitateem, skolotajeem, pag. wezateem, sčrihwereem ic. un wijsās grahmatu-bodēs.

№ 40.

Jelgavā, trešchdeenā, 5. oktobrī.

1877.

Rahdīstā: P. u. f. a. i. n. e. e. z. i. b. a. Rihgās dahrsja-angu ištahde no 27. — 30. augustam 1877. Semkopības kalenderis oktobrī. — Wispahriga dala: Saule tā muhju dabas-spehtu amots. Wehstules par Baltijas sadshwi. — Sadshwe un sinatniba: Sino no Lehrpatas. Bitte 1 Rub. 25 Cop. für Consultation. Chronique scandaleuse. — Daschadas stās: No ahsemehm. No eeshsemehm No fara-lauleem. — Wisjunaatās stās un telegrami. — Sludinājumi.

P. u. f. a. i. n. e. e. z. i. b. a.

Rihgās dahrsja-angu ištahde no 27. — 30. augustam 1877.

No S. Klevers'a.

Dabas mihtotaji, augu kopeji, dahrsneeki un semkopji wareja minetā Rihgās ištahde atkal daschadā wijsē to daschdaschadu augu kusu dshwi un buhshānu eewehrot un apluhrot, preezatees un apbrihnot. — 27. augustā pulkst. 1 pehz pusdeenās šcho ištahdi atklahja Rihgās strelneeku dahrsjā; pehz ištahdes kataloga 82 dalibneeki 259 daschadus stahdus jeb augu barus (Gruppen) leelā wairumā preeksch redsešanas bija šaweduschi un islikuschi. —

Ruhmīgas strelneeku šahles widū stahweja koschi barūs šalikti šawadi, reti redseti un apbrihnojami palmu un lapu koki, paparkšchi (Farren) un šuhnu sortes no wisadahm šugahm, leeluma un koschuma. Pa kreiso roku redsejahm daschadas nogreestas seemzeeshu puķes, jurgines, asterus, kronus un puķu puķškus gan ischahwetahm nesawihstoschahm, gan ari no frishahm puķehm ar leelu koschibas un kahrtibas prahtu šaliktus un taifitus; pa labu roku ari wehl nogreestas gladioses, rahšchas (Althaea ros. fl. pl.) wischoschakās mešcha wihtules (Waldrebe, Clematis hybr.) un wehl dāudš un daschadas puķes un stahdus, gan poddōs un puķu-namōs, gan ari istabās un dahrsjōs audsetas. —

Sahnu šahlē bija leeli galdi aplikti ar koscheem un daschadeem koku augteem un ogahm. Tur redsejahm ahbokus, bumberes, kesberes, pluhmes, firškus un wihses-ogas, wihsa katarus, ananas, melones un arbuses. Direktors Fīšera f. no Woroneschas bija wislabakās sortes koku angtu, wišus ar riktigeem wahrdeem apshmetus, ištahdijis. Ahboki un bumberes no ziteem ištahditajeem bija dāudš bes wahrdeem un ari masaki un ne tik koschi. Noschelojam, tā labas krišdōres un awenu-ogas ne maj nebija redšamas, lai gan tahs šchāi gada laikā buhtu dascham par pastabinašchānu un preekschshimi koki derejuschas. — Ari no pluhmehm tikai mas sortes un nepilnīgi augki bija islikti. — Turpat ari wehl bija daschadas dahrsu grahmatas, aprises, naschi, šchēhres, rawejamee krehslini, kurpes preeksch razejeem un wehl daschdaschadas instrumentes, ko ween tik dahrsu kopeji lihds šchim pee šawa darba par derigu atraduschi. — Preeksch bija gan redset, tā wezs un jauns, šeweeshchi un wihseshchi, augsti un semas kahrtas kautini, wiši štatijahs, brihnojahs, preezajahs un weens otu uš šchahdu jeb tahdu wehl neredsetu puki jeb stahdu štatit usmu-dinaja un dāudši aplahrt staigadami šawās kabatu grahmatinās peshimeja un rakstija, kas teem jo patihstams un jautals lihahs. —

No šahles iseijsot redsejahm atkal daschadus zeedru, palmu un lapu kokus, lilijas un roses un mahšligi audsetus leelus losberu ko-

kus. Zaur šahli dahrsjā isgahjuscheem, mums teescham preti rahdijahs eeshch šahnu platscheem škunstigi šalikti puku buhri, kas tā eeshch šala deka eepihtas raibas pehrtu rotas ištatiyahs. Pa kreisu roku bija redšama koscha no forkas koka, šuhnahm un šilu truhmineem taifita ala; teescham preti škunstigas uhdena truhbas, kas pastahwigi uhdeni gaisā špshwe un par šmalako miglu gaisā isdalija. Tapat ari muhretas atas widū koschi uhdens stari gaisā wehlahs un atkal tā šmalks leetus atā atpakal fritā, tur labi prahms juhras šuns šimteem štatitajeem par preeku pa uhdeni loschnaja un ari arweenu no uhdena islihdams šaulitē šildijahs, bet labpraht tur palika, tur uhdens štrames tam wišū lija. — Tur ari redsejahm daschdaschadas no dšelses waj koka taifitas dahrsu leetas, tā benkus, krehslus, šprizes, keras, truhbas, šchipeles, puku galbus un wahses, uš akahm leekamas figuras un uhdens pumpas.

Pa kreiso roku dahrsjā bija šchuhnis ar wisadahm šshahm šahnem, kartupekeem, kahposteem, burkaneem, beetehm, šhposeem, gurkeem un maherutkeem ic. no daschada leeluma un labumā, dāudš sortes šalikti un ar wahrdeem apshmeti. Pee wiša šchē bija domats, tā ka ne masā dešu-šahlite netruhta. — Ari it labi audseti ahbeku un bumberu kōzini bij semē ihpashā weetā šastahditi, lai gan jaw šawih-tuschi, tomehr katram preeksch apluhkoschānas kōti derigi. —

Wijsās ištahdes deenās bija koschs bet wehjains laiks, tā ka dahrsjā daschi stahdini bija janoleel pee semes gulu, dascha šmuka lapa jeb seeds no wehja tika šalausiti un šapšofiti; bet wispahrigi runajot war šazit, tā šchi ištahde it labi isdewušeš. Jaw pirmā deenā 1000 rubli eenemti un otrā deenā jaw bijuschas wišas ismakšas, kas pee ištahdes isrihkoschānas patehretas, atlihdšinatās, tā ka ta nauda, kas beidšamajās diwi deenās eenahfufe, ejot ištahdes šklaidra pelna. — Lihds 12,000 zilweki ejot pawišam šcho ištahdi apmekle-juschchi un zeru pateesi, tā wiši tee ar preezigu un ihsti apmeerinatu prahtu ištahdei un winas dibinatajeem un dalibneekem jautru garu, ne-apuhtuschu spehtu, laimi un weizigu isdoschānos wehledami no tahs buhs šchlihruschees.

Šchāi ištahde no ihpashchi preeksch tam eezelteem wihsreem, kas leetas pašineji, pa wišam tapušchas isdalitas 5 selta, 151 šudraba un 31 bronksa goda-šihmes jeb medatas. Leelakais nopelns par šchihš ištahdes šaliktchānu un isrihkoschānu peenahkšahs Rihgās leelakajam škunstes dahrsneekam C. H. Wagner f., par ko Wagner f. ar maso selta medaku no Peterburgas dahrsu-beedribas apdahwinats. Otro selta medaku dabuja G. Grūnerwald, leelširša Nikolai Nikolajewitscha dahrsneeks ij Snamenštoe. Tahda pat medaka tapa Fīšera f. no Woroneschas par labatajeem koku-augteem, Leel-Šeres (Kursēmē) dahrsneekam J. Müller f. par 60 rosehm un Jelgawas dahrsneekam J. Brankšewihs f. par 50 sortehm wislabako šhku šaknu dahwinata. —

Tos daschadus koschus lapu stahdus un kokus tāpat ari winu kopejus, kas wehl ar leelakahm un masakahm goda šihmehm tika apdah-winati, tē wišus pee wahrda šaukt, es turu par weltigu laiku tehre-šchāna. Bet ihpashchi es semkopja azis greeshu uš seemzeeshu škau-dulehm (Phlox peren. hybr.) un mešcha-wihtulehm, kas muhsu dahrsjōs augdamas apatsch masas apšegas seemā labi ismiht un maseem dahr-

siņeem der par leelu kofchumu; tāpat arī us kofcheem Antanowka, Abramowka, Titowka, Setonka, Serinka, Grafensteina re. ahboleem un us Krimes prinzešs, spar- tauku- un mahrzinu bumberehm. —

Ringes mahzitašs Rosenbergera kungs bija amerikāšs leelako kartufelu eenaidecku kolorado kufaini, bet ne wis dšihwu atvedis, tāpat arī tē bija šawads, kā no drahtes pihts uhdēna stahds ihpašhā uhdēna glahfā eeliks un arī tahdi stahdi, kas ar šawahm lapinahm kā ar nageem mušhas un arī kufainus ker un aptehre, bija istahde redsami.

Wiswairat Rihgās dahrsneeki pee šchihš istahdes bija dalibu nehmušchi, lai gan daudš šwešchu, no tahlenes westu šchitjumu bij pa pilnam, kā no Peterburgas, Maskawas, Witebskas, Wilnas, Pawlowškas, Orelas, Woroneshas, Drostawas, Tchrpatas, Selgawas, no Widsjemes un Kurfemes muišchahm. —

„Baltijas nedēlas lapa“ („Balt. Wochenschrift“) par šcho dahrsu istahdi runadama usteiz un flawē to, kā esot no 1841. g. kur Rihgā pirmā dahrsu istahde bijuše, pee šchihš istahdes it ihpašchi leelika us preekšču zenschanahs manama un kā eelich šcheem beidsameem gadeem dahrsu kopiba wišadā wišē toti ussehluše un wairojušehs; pee dahrsneekem un tikpat arī nedahrsneekem leela mišlestiba us dahrsu kopibu un dāschadu šwešchu stahdu kopschānu un audšschānu toti manama.

Wehlam tadeht jaunai Rihgās dahrsu beedribai wehl daudš tahdas kofchas istahdes irihšot un peedšihwot, kas mums un pehz-nahskameem par derigu preekščihmi un pašlubinašchānu geldetu; bet arī to wehl ne-aistawēschu peeminet, kā katrs semkopis jeb dahrsneeks un dabas miškotajs lai ne-atrautas toš pahru rublišchus istehret un šchāi lihdsigās dahrsu-, semkopibas- un arī lopu istahdes zik ween eespehjamš apmeklet, tur tam azis atwehšees, redšot un apbrihnošot, ko zilweks ar šamanigu prahtu, tšchallibu un zentibu war panahkt. —

Mušika foris katru deenu istahdes dahrsā kofchi špehleja un katra weesa aušis ar šawahm jaukahm štanahm eepreezināja, tā ka pateesi wareja wehletees tē tahdā jaukumā daudš deenas bes apnišschānas pawadit; — bet kad no dahrsā ahrā eedams no wahrtu farga wehl par peeminu pee šchihš istahdes kofchu dšeesminu dabuju, kas Wahzu walodā putu jaukumus un tikumu, labumu un bagatibu apdšeed, tad pateesi pilnigi apmeerinats preezigā garā aiteedams wehleju wezai Rihgai, jauneem Rihdseneekem un dahrsu istahdei labas sekmes un weizigu išdoschānos ar firšnigu pateizibu par wišu ko ween redsejis un eewehrojis. —

Semkopibas kalenderis oktobri.

Ruhpes aij ruhpehm septembris semkopim atnesa; wispirms daudš leetus, tad jau tik aufstas deenas un naktis, ka plauja tik ilgi

aishwilzinajusehs, kā tikai reti peeredsets, jo wehl šchim brihšcham redš wehlu sehdu labibu šchur tur tihrumā stahwam, kamehr jaunās sehjas augšchānā toti maš us preekšču nahkufchas un ne kur naw redsamas štipri šakojam. Seema agri peemeldahš, un tatschu wehl tik daudš darba!

1. Pasteidsees to eekopt, kas wehl us lauka stahw. Kartupekus, kas wehl semē bija, pa dātai šals apskahdejis, tā ka tee wišai ruhpiģi išlafami, ja weselajeem nebuhs lihdsi jazeesch. Ja šafalušcho kartupeku naw daudš, tad toš wehl itin labi war lopeem dot, ja to tuhliit dara.

Ja turpreti labi daudš kartupeku šafalušchi, tad ar teem wislabaki dara, kad winus štirpās šabertus šlahbē, un proti tā: wispirms nem plahnu kahrtu pelawu waj šalmu-ekseku, tad 3 zelas beesi kartupekus, kureem daudš maš šahls japahrkaiša, tad atkal 3 zelas beesi pelawas un tā kahrtu pa kahrtai tahlat, lihdsi pee 6 pehdas plata štirpa 6 pehdū angstumu šašneeds; tad wišs ja-apmet ar semi 1½ pehdas beesumā; seemā tas lopeem laba bariba.

2. Kad kartupeki, kahči un wiši dahrsā augli eewahkti, tad nahš otrs šwarigatais darbs us lauka: wišas tahs druwas aparamas, kur pawafari nahš sehjamš. Rudeni usarts ir pusmehrā mehšlots!

3. Kam mehšlu pa pilnam un laika atleek, tas lai gahdā toš semē eelichā, ihpašchi tur, kur preekšč sehka grib seh.

4. Ja tad oktobris aukstu šlapju gaiju atnešs, tad lai katrs gahdā par šaweem lopeem, ka tee paleek weseli un labi ušbaroti seemā cestahj. Tagad ir laiks, ka semkopis labi aprehkina, zik leels wina ehdamā krahhjums, un zik wišsch išdeenas war patehret. Ja seema warbuht agri eestahjahš, tad wajjadsehš puhlina un usmanibas, ka ar šchi gada ehdamo lihdsi maija mehnešim waretu istikt.

5. Preekšč ahrkahrtigeem lauka darbeem šcho rudeni maš laika atliks; ja kas eespehj, tas lai toš ne nokawē; ihpašchi plawas wisdrošchaki un wislabaki rudeni pahrlabojamas.

6. Ari dahrsā rudeni deesgan darba, ja grib bagatus augšus panahkt. Tē rokams, arams un arī mehšlojamš; kur pawafari augku foki stahdami, bedres jau rudeni ja-šrof. Wezus augku fokus labpraht wehl drušku mehšlo, eekam seema usnahš, wislabaki ar labu kompostu semi jeb ihseem, jau šatruhdejušcheem mehšleem, ar pelneem u. t. j. pr.

7. Rihās jel labi usmani, ka Tew nelaimē ne-ušbruht; it ihpašchi tur newar deesgan usmanigš buht.

8. Kam labiba usfrahta, lai to pahrdod; zenas ir labas; it šlitas winas gan nekufhs, bet tanī angstumā gan arī ilgi nepaliks.

Sintenis.

Sadšihwe un šinatniba.

Sinas no Tchrpatas.

Tchrpatā šcho pušgad atrodahš, kā uniwersitetes personālā redsams, pawisam 858 studentu. Lihdsi 1 septembrim istahjahš 150 un eestahjahš 155, zaur ko studentu šaitlis šcho pušgad atkal drušku pee-audšis. Fakultetu kahrtibu eewehrodami, gribam arī pašinol, zik wišru pee katras peeder un tahdai gubernai peeskaitahš; tautibas naw eewehrotas. Teologiju studeerē šcho pušgad 96 pret 88 išgahj. pušgadā; jurišprudenzi 172 pret 175; diplomatiņu 3 pr. 4; medizinu 292 pr. 293; farmaziju 75 pr. 81; wezlasiško filologiju 51 pr. 51; walodu šalihdsināschānas šinatnibu 9 pr. 12; kreewu walodu un literaturu 8 pr. 5; politiško ekonomiju un štatistiku 42 pr. 40; wehšturi 23 pr. 20; matematišku 27 pr. 25; astronomiju 2 pr. 2; kihmiju 27 pr. 31; mineraslogiju 5 pr. 3; zoologiju 5 pr. 2; botaniku 1 pr. 1. un ekonomiju 18 pret 16 išgahj. pušgadā. No šcheem 858 studenteem ir dšimušchi 379 Widssemē, 157 Kurfemē, 95 Žgaumijā, 189 dāschās zitās kreewijas gubernās, 31 Polijā un 7 ahršemēs. Preekšč šchi leelā studentu šaitka ir profesoru, dozentu un lektoru kopā lihdsi 65; bes tam wehl atrodahš 6 mahšlu školotaji preekšč: šihmeschānas, mušikas, mehgināschānahs ar kausjekkeem (rapeereem) apetees (šechitunst), tad wehl preekšč jahschānas, wingroschānas un danzschānas. Weena profesora weeta, weena dozentā, weena mahšlu (pelbeschānas) školotaja weeta un trihs lektoru weetas ir wafantas (brihwās, dabonamas). — Starp truhštšofschajeem lektoreem atrodahš arī Latweeschu walodas lektors. Jau wešeli trihs gabi pagahjušchi, kamehr zaur beidsamā lektora Clemenza nahwi Latweeschu waloda tifa bahrenite, bet wehl jauna lektora naw. Gan arī truhštš kriminalšinu profesora, arhitektonikas (buhwešchānas mahšlas) dozentā un Frantschu un Italeeschu walodas lektoru, bet šcho darba-lauti teel no meetneekem deesgan labi aptohti, ja, pat pelbeschānas školotaja weetu šahds meetneeks pa dātai išpilda, bet — preekšč Latweeschu walodas triju gabu laika naw ne lektora nedš tam meetneeka! Eewehrojot, ka

Latweeschu waloda no daudš dšiki mahziteem un flaweneem wišreem ahršemēs, ihpašchi walodu šalihdsināschānas-šinatnibas deht, teel kopta un augsti zeenita, tadeht la wina Šanšritu walodai tuwu raba, eewehrojot, ka Latweeschu tauta jaunatajōšs laikōšs garigā, tikumigā, šameešigā un politiškā, ihši šatot, išglihtibas un attihštibas šinā labus prahmus šotus us preekšču špehrufe; to eewehrojot katram šinatnibas wišreem brihništees jabrihnahš par tahdu weenalšdibu pret Latweeschu walodu un katram Latweeschu tautas draugam dšiki janoškumst la zaur to ar Latweeschu walodu pašchā Baltijas uniwersitetē eet atpaka. Jo puššints gabu weizinaša un išpehtija šcheit kreetnais uszihtigais lektors Rosenbergerš it nopeetni Latweeschu walodu, wehłaki, kaut gan daudš glehwaki aplopa šcho šinatnibas lautu lektors Clemenzs un tagad? Kā jau peeminets, no uniwersitetes školotaju pušes nenodarbojahš tagad wairs neweens ar Latweeschu walodu. Weenigi tikai tahda dala Latweeschu Tchrpatā eekatiņušchi par šawu šwehto peenahkumu, pašchi šawā šarppā šawu pabehrniški aptohto tehwu-walodu mahzitees runat un išpehtit. Bet tawu brihnumu! Kurat šchi Latweeschu dala, kuru katram prahtigam un zik nezik attihštitam zilwekam peenahkahš winas kreetno, šlawejamo zeenteenu labad ar preekču un ar godbijibu apšweizinat, šchi dala teel — zik ehmiģi! — tadeht, ka ta šawu tehwu, šawu tautas walodu zeenā godā tur un winu pehz eespehjas kopj, no dāšcheem par tā nosauktajeem šaunlatweešcheem dehweiti un par nizinameem eekatiti! Behdigi, toti behdigi! Bet wehl jo behdigaki ir, ka pateesi wehl atrodahš arī tahdi Latwju jaunelki, kas lai gan deesgan išglihtoti un ar jaukahm, patriotiškahm wehštures preekščihmehm, ar tautu zenteeneem un attihštichānos pa pilnam eepašinušchees, tomehr atgreesch muguru tautai un tehwu walodai. Zaur to tad arī notizis, ka mums, par šawu tautai un ihpašchi par šawu teem wezakeem, kas tahdus nesaprašchās išaudšinajušchi — ja-apeezina, ka no tahdeem 60 lihdsi 70 šcheenees Latwju studenteem leelakā dala tautibu un walodu aišleegdama par Wahzeem jeb Sweedreem išdodahš, šaitam lai zaur peeglaudichānos drihšat tiktu pee weetas. Bet kreetnā māšakā dala, kurai arī tautibas šinā wehl širds apšina nomoda, pašlauša tai un ira katru brihdi gatawa, šawai pahrlēzināschānai par labu gruhtumus zeest un upurus nešt, ja pehzat dšihwē pateesi buhtu tahdi šchleheštē pahze-

Wisphariga data.

Saule tā muhju dabas=spēku awots.

No gimnāzijas skolotāja, matemātikas kandidāta J. Wintlera (Veigums).

Aizrahdot tahdā wihi uš saules filtumu, tā uš dšihwneeku ihsto kusteschanas spēku, mehš dšihwneeku meefas iten labi waram šalihdsinat ar garainu mašhini. Garainu mašhine tīfai zaur to eespehji weenumehr strahdat, ka mehš krahsni weenumehr malku leefam un par to gahdajam, lai garainu katli weenumehr deefgan daudš filtuma atrastos, tā ka mašhinei strahdajot filtums weenumehr mašumā eet, ar weenu jo wairaf darbā pahrwēhrschotees. Stahbekta gahšs šehē gandrihs bes muhju peepalihdsibas teef malkai klah, kad tīf zaur mafaf jeb wairaf augstu skursteni par to gahdajam, lai nederigee gahši jo ahtraki projam teef. Pehz fadeguščas malkas daudsumā mehš waram deefgan smalki spēest par padarītā darbā daudsumu. — Ari dšihwneeku meefas eespehs tīfai tad jo ilgaki strahdat, kad mehš preešč tahm neween par derigu baribu, bet ari par derigu gaisu, t. i. par šehbekta gahju ruhpiģi gahdajam, un winahm nošpreeštōs laifōs atdušetees kausim. Tīfai par derigu gaisu mums šehē wairaf janoruhpejāhs, ne tā garainu mašhine, tā ka dšihwneeku meefās winam ir daudš gruhtaki eesčhā tīft. Tā zilwetu un sīhbidamū dšihwneeku meefās winšč zaur pluhščheem (plauščheem) teef ee-elpots, kuruš zitadi wišadi waretu ar plehščahm šalihdsinat, kad tahm tīfai augšehjā pušē ween nebuhtu zaurums. Šehi dšihwneekas reere fadalahš pluhščhōs nefafaitamās, kōti mafās reeritēs, kuras mafōs puhšlīščhōs beidšahš. Zaur šheem puhšlīščheem nu škahbeklim zauri jafuhzahš afinis un preešč dšihwneeku dšihwes nederigai ogles škahbei iš afinihm pluhščhōs ahra jafuhzahš.

Pehz ogles daudsumā, kurušč pa pluhščheem ogles škahbē zilwetu meefas atstohj, war par darbā daudsumu spēest, kurušč no zilwetu meefahm šchim ogles daudsumam fadegot teef padarītš. Bet neween strahdajot zilweta meefas dīst; pat meerā buhdamam winam wina meefas dīst, tā ka 24 stundu laikā lihdsi pušmahzinas ogles zaur pluhščheem ogles škahbē teef išdšihwneekas ahra. Ar wišu to filtumu, kas no tam pa wišu šehi laiku zetahš, waretu wešelu bīrlawu 8 werstēs augsti pazelt. Bet ka ar wīnu mehš tomehr nekahdu ahriģu darbu nešpehjam padarīt, tas nahf no tam, ka pīrnīfahrt weena dala no šehi filtuma bes kahda darbā ahrejam gaisam teef atdota, kadeht mehš ari weenumehr muhju meefas no pahraf leelas atdšihchanas zaur drehbehm rangam išfargat, un ka otrfahrt pahrafaja dala no šehi filtuma turpreti no muhju meefas preešč tā fahuzama

eekščiga darba teef išeetota. Naw ari gruhti šehi parahdšichanu iškaidrot. — Muhju meefas nešahw pilnīgi pat tad klušu, kad mehš zitadi wišadi meerā atronamees. Tā wīrseja dala no muhju ahdas, nagī, mati un spalwa mums weenumehr atronahš tahdā augščhanā, ka wīni nošpreeštu wezumu fahneegušči, fahf dīst un semē kīst, lai atfal waretu atjaunotees; ja, kamehr mehš ne-efam pilngadus fahneegušči, tamehr mums wišī muhju ložekli atronahš pašahwigā augščhanā un breeščhanā. Wiša šehi meefas mainiščhanahš tīfai zaur to eespehjama, ka afinis neween pa ahderehm zaur muhju weesu weenumehr ar nošpreeštu ahtrumu tel, bet ka tahš ari no weenas pušes weenumehr no wišahm nederigahm dafahm tīhritas, no otras pušes turpreti weenumehr ar derigahm baribas dafahm teef apgahdahas. Tāpehž ari waijadšigs, ka fīrds ar ahderehm zaur pašahwīgu raustiščhanos un išteepščhanos preešč afīnu tezeščhanas, pluhšči un kruhtis zaur pašahwīgu zilščhanos preešč afīnu tīhriščhanas no nederigee gahseem, kungis ar zitahm meefas dafahm beidšot preešč afīnu apgahdahas ar derigahm baribas dafahm weenumehr strahdā. Wišas šehihs meefas dafas strahdajot dīst un fadeg tīf daudš, ka ar to filtumu, kurušč no tahm zetahš, neween preešč šehi darba pilnīgi peeteef, bet ari tīf daudš stunda laikā pahri paleef, ka ar wīnu waretu muhju meefas tai pašā laikā pa wešelu gradu fahfīdit, ja tas tīfai gaisā projam ne-aišetu. Kad šehi filtuma atkīnumū mehš waretum preešč darba išeetat, tad ar wīnu pazeltumu muhju meefas stunda laikā 239 aies jeb gandrihs pušwerstēs augsti.

Bet ne wišas meefas dafas weenadi stipri strahdā. Wišleelatais darbs no fīrds zaur to teef padarītš, ka tai afinis pa ahderehm jafstunda, tā ka wīnu ahtrums zaur behriščhanos pašahwīgi iuhd, filtumā pahrwēhrschotees. Zaur wišu to darbu, kas no fīrds stunda laikā teef padarītš, waretu wīnu pašā gandrīf 6 werstēs augsti pazelt. Ja nu mehš no weenas pušes wehrā nemam, ka tīfai zaur wišleelako nopuhščhanos mehš eespehjam pa stundu pušwerstēs kahnā pazeltees, t. i. muhju meefas pušwerstēs augsti pazelt, un ja mehš no otras pušes fīrds leelumū wehrā nemam, tad parleezinajamees, ka wišs darbs, ko muhju fīrds padara, wišmafakais 12 reif ir leelaks par muhju meefas wišleelako darbu, un wišmafakais 8 reif leelaks par wišlabako mašhīnu darbu.

Bet neween ar muhju fīrdi newar wīnas darba leeluma deht neweenā garainu mašhine šalihdsinatees; ari muhju meefas šehi fīnā šahw daudš augstaki par wišlabaki eetaištō garainu mašhīni. Tā pa wišleelako darba laiku, pehž Helmhohka, pahrwēhrschahš tīfai peektā dala no wiša ta filtuma darbā, kurušč pa to laiku zaur kōti stipru dšihwneekas (elposchonu) muhju meefas zetahš, kamehr 4

warami. Šehi mafalā, kreetnaki dafa tadeht debšigi wehlahš: weenfahrt, kaut jo drihs uniwersitētes walibai ištōs preešč Latweešču leetora kresha tahdu pašā iščallu un kreetnu ihpaščneeku iščahdat, tā Zgaunem Dr. M. Weše ir, un otrfahrt, kaut tīftu tad newairaf preešč teologeem, ja ne ari preešč jurīsteem, kas grih Latweeščōs nomēstees, ihpaščs gradualeefamens Latweešču walodā eewēstš. Zaur to fīltu leels labums padarītš tā Latweešču lautai, ka ari wīnas mahzītajem un teefas-kungeem, jo tad waretu tīfpat tauta, tā ari wīnas audšmatāji, apfopeji un apgabdataji weens otru daudš labaki fapraft, zaur to atfal weens otram daudš wairaf tuwtōs, ne tā tas, par leelu nošehelščhanu, lihdsi šchim warejis notīft. Nu šchahda tuwoščhanahš, kas pašā swarīģu eemešu deht kōti waijadšiga, tīf tad notīft, kad peederīgā weetā reif eewehros Latweešču taišnos un mehrenos pagehrejūmus. Tad muhju lihdsi dšihwotāji mahzītōs ari Latweešču walodu un wīnas ihpaščneezī wairaf fapraft un zeenit, eespehtu atšwabinatees no tagadejāhs walodas šamaitaščhanas uš kanzelehm un pee teefas-galda un waretu tīfpat Deewa wahrdū, tā ari teefas spēedumu kaidrā, faprotamā walodā pašudinat, kas deemeščehi šchim brihščam wehl kōti reti noteef. Tad ari iustu pašā pag. raištītajū ne-aišbīdinamā aišbīdināščhanahš, ka newarot protokolus un zītus raištus pa latwīški, ka pag. lītumi pagehr, fapraftit.

It ihpašči no kanzelehm Wišjemē un Kurjemē ne reti dabonam wišfītātō walodu dšīrbet. Tur neteef gandrihs neweens gramatīfas lītums eewehrotš; no walodas smalkajahm ihpaščibahm jau ne runas. Latweešči pašā ir, pa labai dafai zaur mahzītāju ruhpeščhanos, it labi attīhštīģuščees un tadeht ar leelu teefību no šaweem garīgā un laizīgā labuma aištahwejeem un apgahdneekem šawas walodas pareifaku praščhanu war pagehret, bet šehē turpretim šehihs jawu audšetnu attīhštīģanahš nemaf ne-eewehrodami, dšihwo, išturahš un runā wehl pa leelafajai dafai tā wīnu tehwi tehwi, ko ari no tam redšam, ka mahzītājs Brasche pat togad wehl kanzeles walodas lefītōnu ištewis, laikam šehi ištōšni aišmīrštīdai atraut gribedams. Šchahda Latweešču taišno un mehreno pagehrejūmū ne-eewehroschana, šchahda Latweešču-walodas neprašchana un šamaitaščhana drošči jawu nopelnito gau dabutu, ja brih

eewehletu atfal kreetnu leetoru un eemešu preešč Latweešču walodas laipat gradualeefamenu, tā preešč zitahm walodahm jau pašahw. Tad tīftu ari Latweešču Deewa-kalposchanas daudš pilnīgatas, dšihwatos un daudš kōdōlīgatas, jo tagad daudš dšehjeles-ganu, Latw. gramatīfas gandrihs nemaf neprašchani, ari ne-eespehš ftošidamees šawas domas pilnīgi faprotami iščahit, zaur to deewakalposchana teef kōti trauzeta un ištēdītis daudš no šawa šatura pašaudē. Faprotams, ka šchahš kōti eewehrojamas wainas tā draudšei tā ari wīnas ganam stipri šahbē, tadeht ka patš runatajs pa wēlti nomozahš šawas domas iščahit jeb nolafot un nomozā pee tam ari lihdsi šawus kīuštītajus, wīneem nešaprotamōs teikūmōs un nelatwīškā ištunā Deewa wahrdus pašudinat un išeetot, kas Latweešču dšehsetu lablahščhanai pateef newar leeti deret un ari neder. Ja tahdam šehē ištēhtēemīģee notītumi ištōšni netīģami, tad lūhšjam wīnu apdomatees, zīt nopeetni un deewabīhšigi wīnšč gan eespehtu par peemehtu wišlabako Wahju spēdīki kīuštītees, ja runatajs nelītū netahdas wehribas uš wahrdū ištunū, kaitli, šchīru, ložīščhānu un kahrtīģu, lītūģu teikumu fahstahdīščhanu. Itatram šuams, zīt manīgōs auhš mahzīteem Wahpeščheem un tā wīni nepatīhlami jafuht, kad wīnu walodu nepareifš, nelītūģi ištunā. Tadeht nemaf naw faprotams un stipri jabrihņahš, tāpehž tad zītī domā, ka Latweeščheem netahdas walodas pareifibas un lītūģibas apšinas un šajūščhanas now; jo zitadi nemaf nebuhtu iškaidrojams, tadeht wīni, pa leelai dafai zaur Latw. walodu šawu maifš pelnīdami, tīf maf wehribas leet uš šehi šawa amata wišpīrmo pagehrejūmū (Bebingung). Newaram leegt, ka pa leelai dafai pee tam wehl draudšes pašchōs wainīgās, nelītūģamas ne kahda šwara uš to, waj runatajs prot walodu jeb nē, un wīnu pee tam wehl aišbīdinadamas ar muhščam wezo un wehl arweenu jawno teizeenu: gan jaw wīnšč walodu eemahzītees. Bet mehš jautajam, no tā? waj laifam no šameem deewēstneeteem? Kā itatram amatneekam papreešču amats kreetni jafīmahzahš, jo wīnšč grih labu un glihtu darbu darinat, tā ari itatram runatajom wajaga papreešču to walodu peeklahjīģi išmahzītees, kūrā wīnšč nodomājis runat, ja wīnšč negrih kurlahm aušhm ištēdītōt un patš par apšmeeklu deret. Šehi nebuhtchana ari pa dafai ir eemešis tadeht jau ari Latweešču dšehstēs kaudš ložekli no deewakalposchanas atraujahš, ja

peektadās no šā siltuma brijivas palīdzības tikai mūšņu meesās pa to laiku kafarē. Kad turpreti garainu mašīnēs wehrā leekam, ka no krahns karstuma koti leela daka bēs nekahda leeluma pa fūrsteni gaisā projam aiseet, un ka no wisa ta siltuma, ko garainu katlīs dabū, wislabaki eetaisītās garainu mašīnēs gandrihš tikai peektā daka darba pahrwehrschahs, tad gan waram drošchi fazit, ka mūšņu meesās peh; padarama darba leeluma wismafakais diwreih pilnigaki par wislabakam garainu mašīnehm eetaisītās.

Kad nu mehs wisu to siltuma daudsumu aprehkinatum, kurešch no mūšņu baribas fadedsinašchanaš zekahs, un kad tāpat smalki aprehkinatum wisu to siltuma daudsumu, kurešch pa darba laiku zaur stipru elpošchana mūšņu meesās attihstahs, tad beidsamais siltums buhtu katru reisi par pirmo mafaks un abu šcho siltumu starpiba buhtu mūšņu meesās darbam, kurešch pa to laiku no winaš padarits, weenaldsiga.

Mehs buhtum tad gandrihš wisus dabas speklus apluhkojusch un peh; eepsehjas wairaf jeb mafak smalki peerahdijusch, kahdā wihšē uš wiseem wineem, smaguma spehku jeb planetu peewillschanaš spehku ween tif isnemot, war kā uš pahrwehrtušchos faules siltuma spehku flaititees. Gan par semes pašchas siltumu ne kā ne-efam fazijusch, no kura tomehr tiklab karsti awoti, ka ari wulkani un semes trihze-šchana zekahs, bet mehs waram tomehr galu galā ari uš šcho siltumu kā uš faules fenaku siltumu flaititees, ja tif is mūšņu agraku gadu rafsteem Baltijas Wehstnesi atminamees, ka mūšņu seme lihds ar zitahm planetahm senaf ngunigi schkidra bija un preekšč ne-ismehrojameem gadu-uhstoscheem no pašchas faules atdalijahs, kura beidsamaja wehl tagad kwehlo. Tāpat ari mūšņu agrakajōš rakstōš mehs efam fazijusch, ka ar laiku pate faule isdrišhš un lihds ar winu katra dšihwiba mūšņu semes wirsū; tagad tapeh; tikai ihjūmā peeminesim, ka šchi isdrišchana zaur zitahm parahdšchanaš faules wirsū pastahwigi top kaweta un garumā wilzinata. Tā faulei atdseestot, wina weenumehr šaraujahs zaur widutšcha peewillschanaš spehku, un winaš dalinas arweenu jo wairaf weena otrai tuwojahs, zaur to daliau starpā iszekahs behrse-šchanaš un tapeh; ari faulē no jauna zits siltumē.

Bet ari no zitas pušes faule dabū weenumehr no jauna siltumu few klah. Tā zaur faules peewillschanaš spehku winai tuwojahs arweenu jo wairaf spešchas meesās, lihds tah; beidsot, nespehdamas faules peewillschanaš preti atturetees, winai ar leelu ahtrumū tāpat wirsū uštrihš, kā tas ar daschadeem gaisa afmeneem deesgan beesi mūšņu semes wirsū noteekahs. Zaur šcho meesu pahrak ahtru kri-šchanaš faule dabū koti stiprus gruhdeenus un zaur to ari šchis wee- tāš no jauna koti stipri kafarst. Par ihsto siltuma awota šchē

tapeh; ja-usskata šcho meesu krišchanaš ahtrams, kurešch wiss siltumā pahrwehrschahs. —

Kahdā wihšē Itālijas mahzits Selli mehgina pašchu smaguma spehku siltumam lihdsigi zaur materijas kusteschanaš isflaidrot, mehš šchē neworam tuwaki apzeret, lai gan tad, ka lehti šaprotams, wiss dabas spehki bēs kahdas starpibas buhtu weenigi tikai is materijas kusteschanaš uš weena un ta pašcha zeka atwafinajami.

Wehstules par Baltijas jadshwi.

No Theodor Rolanda.

XII. wehstule.

Sawās eepreekšchējās wehstulēs mehš efam par Baltijas jadshwi wispahri runajusch, tagad apluhkofim mūšņu pagastu (walstju) nodibi- nashanaš pamatus, bet ihpašchi mūšņu

- a) pagasta-teesas,
- b) pagasta-waldes,
- c) pagasta-skolas.

Peē tam mums it ihpašchi buhs preekšč azihm Kursemes pa- gasti, kuru eekschiga jadshwe un likumu nofazijumi mums jo sikhaki pasihstami. Widsemneeki eewehros pašchi, kas no ta, ko tē runašim, ari uš winu buhšchanašim simejahs. Warbuht rasees kahds, kas ari Widsemes lauppagastu eestahdes fewischki pahrrunatu.

A. Mūšņu pagasta-teesas.

Preekšč katra no teem 592 Kursemes pagasteem peh; tagad pa- stahwošcheem likumeem war zelt šawrupu pagasta-teesu, bet atwehlets ir ari wairaf pastahwigeem pagasteem kopā weenu pagasta-teesu zelt jeb peē weenas tahdas teesas faweenotees. Pa dakai šchis beidsama- jais nofazijums beenišchā dšihwē ir isleetots un tadehš Kursemē schim brijšcham parwisam ir tikai 435 pagasta-teesas. — Katrai pagasta-teesai ir weens preekščschēdetajs, kas is mahju ihpašchneekem waj mahju rentneekem ja-iswehlē un kas zita amatā nedrihst buht; 2—6 peē- schēdetaji, kas is pagasta lozekku skaita iswehlejami; tadehš war peē- nemt, ka zaur zaurim rehlinot katrai pagasta teesai ir 4 peeschēdetaji; beidsot pagasta-teesas škrihweris, ko waj nu pagasta weetneeku pulks iswehlē, waj pate pagasta-teesā eezek, kur pagasta-teesas škrihweris tamlihds ari naw pagasta-waldes škrihweris. Bet, zil mums sinams, neweenai pagasta-teesai Kursemē ihpašcha škrihwerā naw, wiss wini lihds ar šcho amatu ispiida ari pagasta-škrihwerā amatu, waj nu tif weenā pagastā, waj ari wairaf pagastōš, ihpašchi tanis, kas peē weenas pagasta-teesas peeder.

pat no luteru draudžes istahjāhs un eestahjāhs baptistōš, jo Latweeschki jo deenas jo wairaf attihstidamees, pagehr skaidri dabiski un ar pilnu teesibu todoligatus spredikus skaidrakā walodā, bet winu mahzitati pa leelakajai dakai Latweeschku walodas lahga neprašdami, warbuht peē wislabatās gribas —, ne-eespeh; šcho wehleschanaš peepildit; wina paleek tikai „fwehta wehleschanaš“ (frommer Wunsch) un tad noteek tā, kā jau peeminejahm. —

Schihš ilgi zeeštās un nu reis isfazitās mainas usrahdidami, stipri zeram, ka winaš tiks tuwā nahfamibā no uniwersitetes un konsistorijahm, no Wahzeescheem un Latweescheem, no pagastu waldehm, draudžehm un no winu dwehseku ganeem eeweh- rotas un ta tad neweenam wairš netis dōš eemēšis, attal par schihm nepatishama- jahm leetahm klaji pahrtreekt. —

Tautēts.

Bitte 1 Rub. 25. Cop. für Consultation.

Ne jen F. L. aiseet peē adwotata un „patriota“ un grih schim tahdu suhdšibas- leetu nodot. Konsulenta k. to leetu — Deems lai sin lahda eemēsta deht — newar peenemt. Wisa šarunašchanaš wellahs ja daubš 5 minutes. F. L. atwadahs, bet „patriots“ šaka ar aukstu prahtu, it kā siktandelmanis par tabala mahzjūnu 12. Iap. pagehr: „Bitte 1 Rub. 25 Cop. für Consultation!“ (Luhgtu 1 r. 25. L. par padomu) Ko lai dara. — ja-aišmahā un — janopšaujahs! R. R.

Chronique scandaleuse.

Bahrkats par skandala rakstiem.

(IV. Turpinajums).

Lasttaji atmineees, ka „Balt. Wehstn.“ redactors, B. Dshriks I. pehrn ruden it peepeschki mums peeschazija lihds tam Latv. laitraktōš wehl nepeeschmotu goda-laupis-

schanaš-karu. Kā tas nobeidsahs, to sin wiss. Dshrika I. newar un newar aismirst, ka winsch no šchi kara pahrenahja mahjās ar šalaustu sobinu un ar šasteetu galwu. Tadehš winsch tagad, it kā nelaimigais Suleimanis peē Schiptas, attal no jauna us- šahzīs šihwu zihnišchanaš, šchoreih uš diwi gangeem. Mafā „Rihgas Lapa“ jeb la- pina ir isrešeta par leelgabala-oderi, un tee kas „Balt. Wehstn.“ nošehrnaja un ap- traipija, tagad gahdā it ruhpiģi, ka minetā lapina nepaleek tihra. Kahda nezeeni- schana un nizinashana pret publiku! Waj tad nu Latweeschki teescham tif sitti pali- kuschi, ka tos uš diwi gangeem baro ar skandala raksteem, kamehr tatschu ihsta darba nebuht netruhst! Wifur ir truhstums un wahjibas, kur ween azis ušmet, un „Rihgas Lapa“ un „Balt. Wehstnesis“ fabriceerē skandala rakstus! — Lasttaji ar mums buhs weenabās domās, ka šchos skandala-fabrikas-rakšojumus bēs reebuma un ihgnuma jo sikhaki newar eewehrot; tif wehl peeschimeem, zil dšiki mūšņu „preše“ pašemota un lihds ar to wisa tauta, kad 39. „Rihgas Lapaš“ numurē kahds ar B. R. paraktijees melu- rakstu fabrikants leelahs, „ka Kursemes beedriba preekšč bišchu kopschanaš tatschu ne- wareschot suhdšibu goda aishnēschanaš deht usahst pret lahdeem 8 laitraksteem (Wahzu un Latweeschku) un raksttajeem, jo esot kahdi 400 rubli drošchibas naudas ja- eemakā.“ Zil nelaunigi! Tā tad tadehš šchis rakstibas grehšineels domā no ispelnitā soda is- behgt, ka beedriba nespehšchot 400 rublus isdot. Uš šcho nelaunibu tif japemim, ka prozešē pret kriminal-nošeešneekem netahdas drošchibas naw jamakā. Bet kā B. Dshrika I. par Latweeschku tautas attihstibu ruhpejahs, to peerahda tas, ka winsch šawā lapā mineto beedribu pulgo un nizona, tadehš ka ta uš 1878. g. wispahrigu istahbi nošpreeduse. Zitu tautu un šahrtu laitrakti tahdus darbus flawē un peh; eepseh- schanaš pabalsta. — Latweeschki par teem no Latweescheem teeš nizinati! Lai tē nu wehl runā no Latv. „patriotijma“ un „ruhpiģas par tautas attihstibu!“ Kā wehsture, tā Latweeschku tauta teesahs tahdu šauna-darbu?!

Pagasta-teefas lozekki, kur starp wineem un pagasta weetneeku pulku ar labu newar isliht, pehz likuma war pagehret schahdu loni:

I. pee 200 un majaf pagasta peederigeem (pee kureem skaitami wisi pilnds gaddis buhdami, pee pagasta peerakstiti laudis, weenalga, kahdas fahrtas un waj wihreechi waj feeweefchi) wismajafais: pagasta-teefas preekschfehdetajs 5 kap. un katrs peefehdetajs 2½ kap. par katru pagasta peederigu;

II. 1) pee leelakeem pagasteem, lihds 500 peederigeem, par katru pag. peederigu, kas pahraf par 200, pee tahs sem I minet as teefas-preekschfehdetaja lones 2½ kap. un pee katra peefehdetaja lones 1½ kap. wehl klast;

2) pee pagasteem no 500—1000 peederigeem par katru pag. peederigu, kas pahraf par 500, pee tahm sem I un II 1) nofazitahm lonehm wehl klast: teefas preekschfehdetajam 1½ kap. un katram peefehdetajam ¾ kap.

3) pee pagasteem pahri par 1000 peederigeem, par katru pag. peederigu, kas pahri par 1000. pee tahm sem I un II 1) un 2) nofazitahm lonehm wehl klast: preekschfehdetajam 1 kap. un katram peefehdetajam ½ kap.

Scrihwera lonei turpretim jeb kuras mehraulks truhsti, un ta teef nofazita no pag. weetneeku pulka jeb ihstati: weetneeku pulks pee jauna scrihwera wehlechanas ne reti wina loni leel us majafschichanu, tahda wihse, ka ne wis alafsch tam kandidatam, kas preeksch tahs weetas jo derigs, bet wiswairaf tam to weetu peefschkir, kas wismajaf lones pagehr! Ka us tahdeem pawifam nelahga un asi noteefajameem wehlechanas = pamateem fahrtigi ehku newar uzzelt, ir lehti protams; bet par scho leetu jo plafschaki runafim tam nodaka par pagasta waldehm.

Pehz augfcham minetas mehraulks un pehz paweevla zaurmehra isdoschanas par katru pagasta-teefu buhtu schahdas:

1) teefas preekschfehdetajam	25 rub.
2) 4 peefehdetajeem a 12 r. 50 f.	50 —
3) teefas scrihwerim	200 —
4) kanzelejas nauda	30 —
5) teefas sulainim (lone, maife, ruhme)	100 —
6) Pagasta=nama nobruhkeschana	50 —

455 rub. tamlihdj

Kurjemes 435 pagasta-teefas istureschana pawifam if gada istaija 197,925 rub. f. Saprotams ka leelaks pagastis teefa mafahs dandj wairaf, ne ka 455 rub. un mafaks attal dandj mafaf. Pee scrihwera un teefas sulaina lonehm ir ari deputats, femes gabalini un ruhme peerehfinati.

Pagasta teefas warai ir padoti wisi pagasta lozekki, bes ween ta fanktee muifchjas laudis, par kureem „Walt. Semfopja“ num. 29. un 33. jo plafschaki ir runats.

Pagasta-teefai ir schahda amata-wara:

a) ziwil= jeb prafschichanu=fuhdsibas leetas wina peenem un isspreech fuhdsibas, lai buhtu kahdas un zil leelas buhdamas, bet wisgaligi wina war tikai tahs leetas isspreech, kas nesneefahs pahri par 25 rubkeem; schinis leetas appellazija naw peelaischama, bet gan war fuhdsjet par kahdu kuhdu ismekleschana (Nullitatsklage, Querel), wifas zitäs leetas winas spreedumu war pahrfuhdsjet pee aprinkateefas.

b) teefas-polizejas leetas wina war uslikt schahdas strahpes:

1) stingru nowahjeenu, noluhgichanu, atfankichanu un fahdes atlihdshichanu;

2) arestu lihds 48 stundahm, pee deenischka ehdeena, waj ari pee uhdena un maifes;

3) meefas strahpi lihds 30 pahtagas zirteeneem;

4) naudas strahpi kahdos ihpafchi nofazitäs gadijumös, bet ne wis kura katra leeta.

Pret wifem pagasta-teefas spreedumeem polizejas leetas war fuhdsibu zelt pee pils-teefas.

c) kriminal-noseegumu leetas pagasta-teefai pehz likumeem tikai pirmä faklawichinafchana un newis preeksch-ismekleschana peenahfahs; tadeht ir glufchi pret likumeem, kad pagasta teefu tahdas leetas usluhtu par pirmo instanzi un kad ta preeksch-ismekleschana isdara, kas tikai pils-teefahm peenahfahs. Deenischka dshiwē tahds

darifchani zefsch (praxis) gan radijeef, ihpafchi ta leela tahluma deht no pagastu mahjahm lihds pils-teefas sehdeklim, bet pareifi tas nebuht naw, jo weenkahrt apwainots zilweks nepateefi teef wafats un tirdits zetorta instanze, kahdas pehz likumeem nebuht naw, otrufahrt wina leeta nemahzitu teefneefschu rotäs it weegli winam par laumu war kluht fajuhta, ta ka warbuht wif wina muhichs nepelnita wihse teef apgruhinatäs waj samaitats. So wairaf schee wahrdi isfkaidroseef turpmaf, kur mehš par pagasta-teefas darifchanahtm jo fihfaki runafim.

Nowahdidami us instrufziju, kas no Kurjemes gub. Pahrwaldes 1876. gada dota, ka pagasta polizejai ja-isturahs pee pirmäs faklawichinafchanas pee kriminal-noseegumeem un pahrfahpichanahtm (f. G. Mathera lif. krahj.), mehš te wehl peeminefim, ka pagasta-teefa alafsch darihs labi, katru tahdu leetu, kas winai rotä nahf, tuhdat nododama pils-teefai un fawä protokoli tikai to farafstidama, kas usdots waj no teefas pafchas atrafstis un wisnotahf wajjadfigs, lai noseeguma jeb noseefseja pehdas nepafustu jeb wehlat nebuhtu wifai grufhti atrodamas, — bes ka pagasta-teefa ihsto ismekleschana fawäs rotäs nemtu. Ja pils-teefa turehs par wajjadfigu, zaur pagasta-teefu kahdu notikumumu waj buhshichanu ihpafchi likt ismeklet un nodibinat, tad wina laidihš pawehli, un pehz tahs isturedamahs pagasta-teefa alafsch paliks us ihsta zeka.

Scho peefihmejumumu mehš tuhlt jau te turejahm par wajjadfigu, tadeht ka aba schini finä tahs wifu leelaks maldifchanas noteef.

Daschadas sinas.

No ahrijemehm.

Politikas pahrfkats.

Sawä weeta mehš jau efam isfkaidrojufchi, ka deenwidus politikas fajuhtumi un nerimstoschee nemeeri Turzija wifu Ciropu un ihpafchi Ciropas tautasfaimneezibu un andeli aifnem, un ka tadeht scho juku un nemeeru nobeigichana neween Kreewijai, bet wifai Ciropai peenahzahs. Bet daschu leelwalfstu ne-ustiziga un pafschiga istureschanahts Ciropu no tam attureja, ta ka beidsot tatschu Kreewijai ween schis grufhtais darbs bija ja-usnemahs. Ihpafchi Anglija stahweja Turkeem klast un jauza wifu to leetu zil ween fpehdama, jo ar Turku walfstis fatrichani ir Anglijai daschas labas zeribas eetu wehja. Ta otra walfstis, us fo drofchi newareja palafstees, bija Austrija, kas no Ungareem, Turku radeem, ta safot pawada tika tureta. Beidsot ari us Franziju newareja palafstees, jo it lehti wareja gaditees, ka wina to brihdi, kamehr deenwidös darba, isleetatu Wahzijai usbrukt, us kuru ari Austrija labu prafhtu wis netura. Kamehr nu diplomati ar fweedreem waiga nodarbojahs, wispahrigu pluhfichanos Ciropa nowehrst, tamehr Kreewija, ka jau minets, usnehma fawu atpestifchanas-darbu Turzija. Is kara-sinahm lafitaji sin, zil grufhti winai schis darbs nahfahs un ka Anglija alafsch un alafsch Turkeem palihds gan ar naudu, gan ar ofizeereem un eerotscheem, turpreti Ungari nerimstahs, pret Kreewiju un winas draugeem darbotees un pee tam fawai (Austrijas) waldbiai nebeidsamas raifes padarit. Beidsamäs sinas rahdija, ka Polu-muifchneeki, Ungaru bajari un Angfu waldbiba klufam bija kahdu 15,000 w. leelu baru Siebenbirgenä irihfojufchi, kam bija Rumenijai ja-usbrukt un, ar kahdu Turku pulku schijpus Donawas fa-weenojotees, Kreeweem un Rumeneem no muguras ja-uskriht. Austrijas teefas jeb polizeja scho rasbaineeku-nodomu pee laika isputinaja un tagad wehl nebeids fanent un apzeetinat tos, kas pee tam wiswairaf peedalijufchees. Nu waretu zeltees tas jautajums: kahds eemeelis Austrijai bija, scho nodomu nowehrst? Us to atbilde tahlu naw jamekle. Tif lihds ka Ungaru partija tur dabotu wirtsroku, wifa walfstis iszeltos revoluzija, kura laifam ar Ungarijas atfchirichanos no Austrijas un ar schihš walfstsdatas isnihzinafchani, mafafais ar winas fpehka pamafinafchani beigtos. Tadeht ween jau Austrijai fchi puftrafa Ungaru partija jafawalda un ar Kreewiju draudfiba jatur, mafafais wina nedrihst eejauktees ahrigäs leetas, kamehr pafchu mahjas leela nedrofschiba. Bet otram fahrtam, ka jau augfcham minets, wina us Wahziju jau no 1866. gada laba prafhtu netura, un kad nu wehl

Anglija winu daudstahrt ir wilinajuse us kara-draudsiņas noslēgšanai, tad galu galos wina Wahzijas netaisnība draugs un kara-beedris nestunda newar buht, kaut jo pasihstama Trihs-keisaru-beedriba alafsch wehl pastahw. Tadehl Wahzijas pee laika bija jaluhko kahdu jo ustizigaku beedri dabot, kas ar wina stahwetu blafsch, kad ihsts brihdis klah. Schis brihdis waretu buht, kad Franzija winai karu pefata, waj kad Anglijai teescham isdotos, ar Austriju draudsiņu nodibinat, kur tad — samehr Kreeweem Turkos wehl darba — Wahzija it lehti waretu nahkt starp diwi ugunehm: starp Franziju un Austriju, — beidsot kad Austrija pascha dumpis iszeltos, kura zeksch un gals eepreksch nebuht naw paredsams. Bet kas nu gan buhtu tahda walfsch, us ko Wahzija preekos un behdas waretu palafstees, it ka us Kreewiju? Ta ir Italijs. Tik Wahzijas, tik Italijs naw eemesta, no Franzijas ko laba sagaidit; ta Wahzijas ka Italijs alafsch un alafsch jazih-nahs pret eenaidneeku, kas breefmigals ne ka wisi ziti: pret meln-jeem. Peidsot akahm wehl ir wezs rehkinims ar Austriju. Ta tad winas it ka us tam raditas, kopā turetees un ja waijadsiņs kopā zih-nitees. Waj jau tagad, ka daschas awises doma, schi draudsiņa starp Wahziju un Italijs flehgtā jeb waj ta wehl flehdsama, — tas ir glusch-ween'alga, jo kas zaur weenadu listeni un ta safot jau no dabas rei kopā juhgti, tee pateesiba kopā peeder, tik listenis tos atkal war kirt. Kreewija, Wahzija, Italijs us weenu pusi, — Anglija, Fran-zijs, Turzija us otro pusi. Us kuru pusi beidsot swehrsees Austrijs? — Ta schim brihdam stahw ar „Eiropas lihdswaru.“

It ka starp zilwekem, ta ari starp tautahm un walfschim plosahs kaislibas, naidis un atreebichanahs gors, bet zihniichanahs pehz pasch-ustureschanas ir un paleei tas leelakais spehks, pret kuru pat tahm larsiatahm firdsjuhahm ja-aplufs. Ka sarauhtitas ir tahs fristigas tizibahs idejas saites, kam wifas fristigas walfschis bija kopā sanemt! Ka saploftas un sadauhtas ir tahs taisnibas mahjas, ko wifahm walfschim kopā bija buhwet! Kas zilwekam par sewi beidsot atleek wifu to redsot, eewehrojot, pahrdomajot? Ne las wairak, ka ta at-fichana un pahrliezinaschanahs:

Labs ar kaunu ir muhschigā kara,
Bet uswarešana peeder ween tam,
Kas sewim lihds galam ir ustizigs.

Lai muhsu dahrgā tehwijs uswar, ka wina preekos un behdas ir bijusi ustiziga — sewim un saweem augsteem zenteeneem!

Eiropas leelwalfschu eefschigu politiku un dsihwi apluhkojot, mums wifai dauds naw ko minet, kas ihpafchi buhtu eewehrojams. **Franzija** zihnahs, it ka jau pa wezam, weena partija pret otru, tautas aistahwjus ihwehlejot. No wifahm simehm war nomanit, ka republikaneeschu partija buhs uswaretājs un ka Mak Mahonam galā buhs waj tautas balgi japadodahs, waj ja-attahpajahs, — ja warbuht rewoluzija jeb dumpis ne-izetahs! Igi mums us to galu wairs nebuhs jagaida. Gambetta apeleerejis un wehl ir swabads. War-buht winam isdofees swabadam palitt lihds wehleschanas buhs beigtas.

Wahzija. Firsis Bismarks ir atkal Berlinē un usnehmis sawus gruhstos darbus. Ka lasitaji warbuht atminefies, winsch scho pawasari no amata attahpahs un tikai ar leelahm peerunahm, bet ihpafchi ar to nosajijumu atkal palika, ka wina nodomeem un darbeem tik dauds schkerflu neliktu zeta, ka tas lihds tam walfschis kapulze notika. Melnaje ir wina dsimtee eenaidneeki; schiem it neprahtigi sneedsa roku ahtrajo partija, kas pogeheja, lai Bismarks wehl ahtraki ejot us preekochu, kurpretim rahmajeem atkal nebija pa prahtam, ka winsch neleenot wehsha zekus. Ka dsird, tad Bismarks tagad it nopeetri gahdashot, ka tahdi schkerfki no wina politikas-zeta teek noruhmeti. Tadehl winsch ari gahschot tos ministerus, kas winam preti strahdatu, waj kas nespehtu winu pabalstīt. — Redsefim turpmak, zif dauds pee tam taisnibas. **Austrijai** muhscham darba ar Ungareem, kas ne-kad ar waldibas politiku naw meerā. No **Turzijas** buhtu pee-minams, ka tureenes waldiba us Wahzu fuhtra peeprafischam: tadehl tee pasihstamee konsulu fleptawas Solonika us brihwahm koh-jahm? it sirupi atbildejuse, ka wina te ne ka newarot lihdsiet. Redse-fim, ko Wahzija schini leeta turpmak darihis. Zitadi Turkos eet pa wezam, un plafschakas sinas par scho gruhstoscho walfschesku pasneedsot, scho rei buhtu jadseed gluschji ta jau pasistama weza dseefma.

G. M.

No eefschjemehm.

Dobeles semkopibas beedriba isrihkoja 24, 25. un 26. septembri semkopibas istahdi Dobelē. Istahditi bija lauku, dahrsu, mesha un moderechanas raschojumi, ka ari daschadi rihki is mesh-kopibas nodatas un is mahju ruhpneezibas (industrijas) daschi toti brangi wilnas audekli un dsijas. No wifa bija redsams, ka Dobeles semkopibas beedriba, lai gan Kursemē weena no tahm wisjaunatajahm schini sinā, toti schakli un ne-apnikuschji saweem zenteeneem pakaf dsenahs un ka winas puhlini un ruhpechanahs us schi lauka nepaleet bes sekmes. — Nahkofcha reisa nefifim jo plafschakas sinas un pahrspreedumus par scho istahdi; tagad tikai wehl peeminesim, ka otra istahdes deenā, swehtdeenā, pee wafara Selgawas Wahzu „Trihswee-nadibas“ basnizas dsedatāju toris sem Postel lga. wadichanas toti jauku garigu konzertu isrihkoja, kas pee klafitajeem ilgi jo ilgi jauka peeminā paliks. Schis konzerts it ihpafchi ikfatu wareja pahrliezinat, ka zilwefa balsam neweena instrumenta fkanas newar lihdsinatees un ka mahksliga dsedashana ir ta wifu jaukaka musika, kam ta wifu leelaka wara par zilweku firdsjuhahm. — Lai gan laiks tai deenā nebija wifai mihligns, bet pa-aufsts un toti wehjains, tad tomehr tik-lab istahdes, ka konzerta apmekletāji bija wairak sanahkuschji ne ka tahs deenas rihā wareja zeret. Istahdes ruhmes, 5 istabas, israh-dijahs us wifu wihsi par mahahm preekoch titdauds weeseem un Dobeles ne wis maja basniza pa konzerta laiku bija gaudrihs pahraf pilna. Genahschanas par konzertu 256 rubl. 53 kap. noipreestas preekoch Dobeles elementarskolas paleelinachanas.

Kuldigā, 13. septembri peekehra kahdu podneeku, ka tas alwas 20-kapeku gabalus mehginaja kaudis islaist; esot winam ari laimejees tahdas nandas jau par 8 rubl. isdot.

Peterburga. „Birshas awise“ raksta, ka Sinods Kreewu klostereem, ihpafchi teem, kas dselszketu tuwunā, pawehlejis, sawu pahrafu ruhmi eetaifit preekoch eewainotu kareiwu usnehichanas.

Peterburga. Schi gada plauja Kreewija, ka wisjauna-kās sinas par to stan, ne-esot nemas tik branga, ka to wispahrigi sagaidija. Leetus augusta mehnesi labibas labumam esot toti schahde-jis un aif darba-spehta truhkuma nebijis eespehjams, labibu laika eewest, ta ka ari labibas tik dauds nebuhschot, ka zereja.

No **Saratowas** raksta, ka Sareptas Wahzu kolonija 31. augustā f. g. eewesta pilniga semstwas instituzija. Schi bija no Wahzu kolonijahm Kreewija ta beidsama, kas lihds scho laiku sewischkas tee-fibas bandija, kuras zaur Wisaugstaku pawehli no 4. junija 1871 kluwa atzeltas. Ta nu wifas Wahzu kolonijas pehz teefibahm ir pilnigi lihdsigas Kreewu semneeku pagasteem (draudsehm), winahm pehz tahdeem pascheem likumeem jamakā sawas nodoshanas, jastelē sawi rekruschji u. t. j. pr.

No **Tiflisa** sino, ka Persijsa kolera-sehrga iszehlfusehs. Preekoch robeschu apfargashanas, lai to ne-eewestu, waijadsiņas pawehles jau dotas.

To Tihnuschem (Widjemē). „Baltijas Semkopis“ muhs apmekledoms jau no daschahm puschem sinas nefis, gan par scho gada raschojumeem, gan ari par daudseem ziteem notikumeem; ka ihsts tauttees buhdams, winsch preezajahs ar preezigeem un behdajahs ar behdigeem. — Sinodams to, ka katris kreetns tauttees un semkopis labprahst wehlahs sinat, ka Deews wina darba beedra sweedrus swehtijis tajos widos, kuras winam apmeklet un ar sawahm azihm apskatit naw eespehjams, ari no sawas puses kahdas rindinas schē usfihmeschu.

Peelauku augteem mums schis gads ir deefgan teizams; rudsi, zaur zaurim rehkinot, bija labi; wafarejs, tik agraka ka ari wehlaka sehja; bij labs; sirni it ihpafchi f. g. isbewahs; kartupeki puslihdsigi, bet ruhfaini.

Kahposti gauscham flitti; retam kam ir isbewuschees. Par dahrsu augteem naw ne ka ko sinot; jo tee schē naw nekur atronami. Ar feenu un ahbolinu stahw behdigi. Pastahwigais sawums un nafts falna to ka wahrit iswahrija. Zahni bij klah, bet sahle wehl nebij ne sprihdi garuma. — Slikta laika deht to paschu newareja labu fanemt. Ari jau krusa birusi, un aufsts seemeta wehjsch atgahdina us tuwo seemu.

„Mehstreneets.“

Wehstule no Plewnas no 15. septembra. Muhsu t. i. 4. fapeeru bataljons isgahja 6. septembri is Sistowas un nonahja 8. sept. pee Plewnas. Mums rahdahs, ka schè nodamats, Plewnu ap- lehgeret un wairs ar schturmi nenemt, jo tas dikti daudj afinu jau ir maksajis. Aplehgereschana zaur fapeereem schim Turku ligsdam drihs galu padarihs. Kad mehš no Sistowas isgahjahm, palika tur no muhsu bataljona wairaf drudšcha flimu atpakaf. Schè ir wišs ta ispostits un isehšts, ka it neneeka wairs newar dabuht. Weena mahrzina baltas maijes, kura Jelgawā 6 fapeiki maksā, schè (pee tam wehl zeeta) ja-aismaksā ar 30 l. 4. fapeeru bataljons peedališs pee 9. korpuša (sem. generala Kridnera), Kreewu kara-spehka labajā swahrnā. Mehš apzeetinajam muhsu postizijas un taišahm jaunās, derigafas batarijas. Schinis deenās muhsu darba weeta bija tikai 600 afis, no Turku preekschejahm redutehm (apzeetinajumeem) atstatu. Muhsu laudis strahdā pahrmainidamees tikai par naktihm, un pee tam wehl apafsch infanterijas apfargafchanas. Lihds schim Turki schahwa pa naktihm tikai ar flintehm — arweenu pehz schahdam 15 mi- nutehm pa schahweenam. Muhsu bataljons ir aif Grivizas schahdschas lehgeri apmetees — 2 werstes aif Grivizas un 4 werstes no preek- schejahm Turku redutehm atstatu. Kreewu baterijas schauj paretu deenahm un naktihm. Turkeem, ka runā, esot leelgabalu lošchu pee- truhzis. Tagad war pateefigi teikt, ka nu schè wišs gaudrihs it klufu tāpat, ka jan arweenu preeksch negaifa un pehrkona it wiši wehjini noštahjāhs un neweena koka lapina nekust — tāpat schè wišas malas meerigas, kamehr attal breefmigas kaufchanahs schahšees. Mums bla- kam stahw Archangelgorodikas regimente, kurai pee pehdejā Plewnas kantina no 3000 tikai 500—600 wihru atlikufsch. Pee tirgotajeem wišs koti dahrgs, jeb naw ari nemaj dabonams, ta tad mehš sawu bataljona rentmeisteru suhtijahm us Bukareshti, lai wišsch wišu wai- jadfigakās leetas mums eeperk. Ari pee Plewnas saldati flimo ar drudsi, kas no tam zelahs, ka schè pulks sprahgušchu lopu un ne- apraktu lišku apfahrt mehtajahs, bez tam ari wehl schis gais (kli- mats) muhsu kareweem ir schahdigs. Muhsu nauda schè ir tahdā pašchā wehrtibā kā Sistowā. Papihra rublis maksā 62—65 l. f., tāpat ari fihta sudraba nauda. Muhsu sudraba rubli rehkina 4 fran- kus. 14. septembri mehš usnehmahm attal zitu lehgera weetu Gri- wizas kreifajā pufi. Schè bija diwi deenas no weetas breefmigs leetus. Zeki ir pawifam famaitati, ta ka mehš wakar us otru lehgera weetu pahrzeldamees tahs 3—4 werstes 5 stundas gahjahm. Mehš nefam few lihdsā tikai tahs wišu wadjadfigakās leetas, tahs zitas, kopā ar kanzeleju, palika Sglinizas schahdschā, 10 werstes mums aif muguras. Kamehr mums wehl naw jeemas teltis eedotas, tamehr ir wehl arweenu ar daudj gruhtibahm jakaujāhs.

Mehš dabonam un aifsuhtahm muhsu wehstules diwas reifas nedekā, otrdeenās un peektdeenās. Mgas es dabonu 105 r. un 50 l. sudraba nauda par mehnefi. Isgahjušchā nakti bija pee mums deefgan aukšts laifs. — Es wehl esmu wefels. — Nahkamā reifa wairaf.

—g.

No kara-laufeem.

Ari schoreij wehl naw neweena wišai swariga notikuma us kara- lauka ko minet, jo wehl naw neweenas tahdas laujās bijis, nedj ari zita lahda pahrgrosischana notikufe, kas weenai waj otrai kara-par- tijai kaut lahdu ihpašchi eewehrojammu pahrswaru dotu; tikai ar laifu un šoli pa šoli Kreewi jo wairaf apstiprinajahs, ta ka Turkeem wai- jadsejis daschas weetas patlaban atstahnt un atpakaf wilttees. Plewna esot nu reis no wišahm pusehm eeflehgta, ta ka nu gan isdofees, scho Turku midfeni, ap kuru tif daudj afins pluhdis, pehdigi reis ispostit. — No wišam pusehm no kara-lauka siwo, ka rudens pišnigi eestahjees, laifs esot leetains un aukšts. Tas sinams, wišai darbiba par leelu leelo gruhtumu, it ihpašchi ar kara waijadšibu peegahda- schanu ejot koti gruhti, jo pa Bulgarijas mahlaineem zekeem knapi spehjt ar wejumeem brauft.

Balkana kalnās esot 2 pehdas dsilsch sneegs kritis, tāpat ap Plewnu sneegs esot lahdas zelas beefs. Kreewem kā seemelneefkeem tas jo lehti panesams, ne kā Turkeem, jo winau saldati, pa leelakai

dakai pa deenwidus semehm šalafiti, gan wareja wafaras laika plikahm kruhtihm un šlikti apautahm lahjahm marscheeret un kantees, bet seemu Bulgarijā pahrzeeft, wineem nahšfees koti gruhti. Bes tam wehl Turki koti mas gahdā par sawu saldatu apopschannu. — Tahs sinās kas par fewischkeem notikumeem us kara-lauka pehdejā laika pee nah- kuschas ir schahdas:

a) Siropas Turzija.

Peterburgā, 27. septembri. Is Gorni-Studena siwo ka lahds Kreewu, us preekschu dodamees pulks pee schahdschas Kozlubet fastapis bahschibofulus un tos šakawis, ka teem bijis jabehg. Turku pametumi bija leeli. Schahdscha nodega. Muhsu pametumi pee tam masi. Bitur wišs klufu.

Peterburgā, 27. sept. wakarā. Is Gorni-Studena: 25. sept. lahds pulks no Ruffschukas nodatas zihnijāhs ar Turkeem pee Kofchewas, 26. sch. m. pee Radikiojas; Turki tika atfisti un pasau- deja daudj. Kofstanzā un Sadina (pee baltās Lom-apes, us waka- reem un deenwidus wakareem no Rasgrades) no Turkeem pawifam atstahntas.

Peterburgā, 28. sept. wakarā (W. W.): 26. sept. eenaidneeks eefahka ar leelgabaleem muhsu pulkus pee Silistrijas apschaudit. Pee Radikiojas Turki leelus kara-pulkus sawilufschu kopā.

Peterburgā, 29. sept. pehz pusdeenas (W. W.). Is Gorni- Studena siwo 28. sch. m.: Turki no-ahrdija tiltu, ko wini pee Silist- rijas bija usbuhwejušchi. — Weena šotnija kafaku 21. sch. m. is Lowatšchas bija isfuhtita us isluhtofchannu pret Šsworu, aifšina no turenēs 400 Turku un šapostija winau labibas un zitus krahjumus. Pee Plewnas 21. sch. m. Turki nelaimigi kawahs ar Rumeneem. Donawas Sulinas-eetekā 27. sch. m. usstrehja lahds Turku bruwu fugis us muhsu torpedeem un isprahga gaisā.

b) Ašijas Turzija.

Peterburgā, 27. sept. Dumpineeki Dagestanā (Kaukafā) diwi reis kluwa šakauti un weens bars no 4000 wihreem isgainats. Wai- raf ne kā 500 no wineem dabuja galu, 300 kluwa šawangoti ar eerotšcheem rokā. — Ali Beka barus wehl arweenu trenkā. Muktara Pašcha pametumi pehdejās kaujās istaifot pee 6000 wihru.

Peterburgā, 28. sept. pehz pusdeenas (W. W.). Is Karajales siwo: Muhsu pulku istureschanahs deht 20. un 21. sch. m., kā ari tam- deht, ka muhsu pulki jaunus apzeetinajumus ectaifjušchi, eenaidneeks pehdejā nakti leelako daku no šaweem apzeetinajumeem atstahjis, to starpā ari Šifil-Tapu. Wifsch eefahzis atpakaf wilttees un muhseji tam djenahs stingri pakaf. Muhseji eenehma tai nakti ari to lihniju Chadschawali-Subatan-Kuliwerdan.

Wisjannafas sinas un telegrami.

Peterb. 2. okt. (W. W.) Pehz Wirstomandanta Leefifista Nikolaja telegrama is Gorni-Studenas no 1. okt. us kara-lauka (Siropas Turzija) ne kas no jauna naw notizis un wišs stahw labi.

Peterb. 3. okt. (W. W.) 28. sept. muhsu pulki eenehma Rifil-Tapu un to apgabalu pee zeemeem Subbotan un Radjwali, ta ka ari leelo Jagna-lalnu. (Schihš sinas šihmejāhs us Ašijas kara-lauku un isšahdrojahs jo klahitati zaur to te tuhliit nahkofschu privat-telegramu, kufsch pa tam no Walfs Wald. ap- stiprinats Red.).

"Golos" privat-teleg. no 1. oktobr. Weena daka no Kreewu kara-pul- keem atronahs us ta zeta, pa kuru Turki atpakaf wellahs us Erferumu. Schodeem Turki mehginaja Jagna lalnu eeneemt, bet kluwa atfisti un pasaudeja daudj. Pulks kruitufschu, eewainotu un eerotfchu atstahdams, eenaidneeks nehmahs behgt. Trihs Turku ofizeeri no muhsejem kluwa šawangoti. Muhsu pametumi naw leeli.

Muhsu ar Rumeneem saweenotā armija Bulgarijā esot 240,000 wihru leela. No šchi šaita atstahj Leefifista Tronamantineka armija no 100,000 w., starp Lomas upi un Jantra, Ruffschukas tuwumā. Šchi armija esot koti štipri apzeetinajufschs. — Bes tam generalim Zimmermanim ir prahwa armija Do- brudschā. — Pee Plewnas esot drihsudā leela kauja šagaidama.

Suleimana Pašcha armijai leelifam karjona-drudšis usbruzis (Red. peefihm. Kā laftajem jau sinams, Suleimanis tagad wairs naw pee Schiplas, bet ir Meh- meda Ali weeta par Ruffschukas Schumlas-armijas wadoni ezeltis, kurpreti Mehmeds Ali tagad ir Konstantinopoli, kara-ministerijā. Kā dšrd, tad Osmanis Pašcha (Plewnā) scho mainifchannu mehlejees, zeredams, ka Suleimanis, kas tā ahtrš gene- rals pašifstams, pret muhsu Tronamantneeka armiju jo šetnigati strahdaschot, ne kā apdomigais un rahmais Mehmeds Ali).

Gambetta attal pa jaunu notefats us 3 meh. zeetumu un 4000 franku naudas-šrahpi.

Walfs weetneeku jeb suhtnu mehleschana Franzijā bija šwehtbeen 2. (14.) oktobr. Šil schodeem (4. oktobr.) sinams, tad pee tagad pašifstamahm 235 mehleschannahm ir eewehleti 160 republikaneeschi un 71 rahmajee (konfervativee). 4 ga- dijumās ir lihdsigas balfts. Kā rahdahs, tad republikaneeschi uswahes.

Naudas-papīru cenas 3. oktobri.

I. 5% Kreemu premijas aīleenejums	206	rub.
II. 5% " " " " " " " " " " " "	201	"
Rihgas komerz-bankas akcijas	—	"
Rihgas Dinaburgas ds. zeta akcijas	158 1/2	"
Baltijas ds. zeta akcijas	95	"
5% infrizijs 5. aīleenejums	92	"
5% valsts-bankas bīketes, I. isdošch	94	"
5% Wīdsemes kīhlu-grahmatas, uīfakamas	—	"
" " " " " " " " " " " "	100	"
4 1/2 Kurfemes kīhlu-grahmatas, uīfakamas	98	"
5% " " " " " " " " " " " "	98 1/2	"
5% Rihgas-Jelgawās dselszeta akcijas	121	"
Kurfemes pilsehtu namneeku beedribas kīhlu-grahmatas	86 1/2	"

Andeles finas.

Schīnis deenas malkaja:	
par mehru rudšu (120 mahrz.)	280—300 kap.
" " " " " " " " " " " "	250—280 "
" " " " " " " " " " " "	150—160 "
" " " " " " " " " " " "	500—
" " " " " " " " " " " "	250—280 "
" " " " " " " " " " " "	225—250 "
" " " " " " " " " " " "	14—25 rub.
" " " " " " " " " " " "	18—20 "
" " " " " " " " " " " "	950—1000kap.
" " " " " " " " " " " "	230—250 "
" " " " " " " " " " " "	500—550 kap.
" " " " " " " " " " " "	90—100 "
" " " " " " " " " " " "	600—650 "

Abilodschais redaktors un īdewejs G. Mather's.

Sludinājumi.

Ruston Proktora

lokomobiles un kufamas mašch.

Kaufschbacha štītu-kufamas tā ari

wehtijamas mašchines;

effektu mašchines; arklus

īf dselses un kofa, tā tā ari wījadas zītas mašchines un rīhtus tāpat ari

angstgradīgus amonīal-superfosfatus

un kalī-mehslus pahrdo

Ziegler's un beedris,

Rihgā, Pils-eelā Nr. 19.

Jelgawās 1. gīldeš kopmanīs

Robert Herzenberg's

peedahwā fawā wīfadi pīlnīgā manufaktureš pretšču lehgērī wīfadas fortēs wīlnas un sīhda-drahnas, tā ari eefšč- un ahrsemju andeklus un R. un S. Popowa tehju par lehtahm un weenu par wīfahm reīfahm nofazitahm zenahm.

Veel- un sīht-andele pašcha namā,

Veelajas- un Katoku eelas stuhri.

[3-1]

A. Perchendorff,

Rihgā,

Kalku- un Schkuhnu eelu stuhri № 13.

Saweem pīrzejēem daru sīnamu, ka ešmu pee fawas, jau gadeem pašahwofčas, drehbju magasīnes eetaīfījs

šeweešču mehteku fabrikī,

un ka pee manis tāpat uī lehgērī tā ari uī pašteleschamū dabujami:

dubultstosa mehteki,

rudens un seemas paletos, jafas un schaketi īf wīfadahm drahnu fortchm, pehz wīfū jaunakas modes un par lehteem zeneem.

[3-1]

Tanī 15. oktobrī šch. g. pee Wehrgallu pagasta-teešas wairaf **Wehrgallu mahjas klus uhtrupē pahrdotas.** Tee klahatki pahrdoščanas nolikumi katrā laīkā pee Barona von Kleīst eefšč Seegeem eefstatami.

[3-1]

50 rubl. pateizības malkas

dabuhs tas, kas Laukumuišchas Tšehhtu fainneekam Ans Grantinam šklaidru sīnu par šchahdu wīnam uī Veel-Behršes gada tīrgu 19. septembrī šch. g. sagtu sīrgu un rateem atlaīsch: behrs sīrgs, 10 gadus wezs, 100 rubku wehrtš uī kreīso aži neredšīgs un pakafas kahjas baltas; rati: saki mahleti un 100 rubuku wehrti; sīrgu eejuhgs: ahdu šchīras ar ahdu strengchm un šarfānu aditu grošču.

Katōš atradahs weens šeweešču kashofs, mehtelis un dashas zītas drehbes.

Laukumuiščā, 20. septembrī 1877.

[1-1] Tšehhtu mahju nomneeks: **Ans Grantin.**

No 5. oktobra taps manā apgahdeendā gatawa un buhs wehlah ari wīfās Wīdsemes un Kurfemes grahmatuštīrgotawās dabujama šchahda **Kandsītes Matīsha** šastahdīta jauna grahmata:

Wadons

Ortografijas

mahzībā

tantas školahm.

Jelgawā, septembrī 1877.

E. Sieslak's,

gramatu- un bīšču- drūtatajs.

Buhwes projektus,

darba-sīhmejumus, īdewumu un materīalu apreščīnājumus u. t. ī. pr. preešč školās nameem un fainneezības ehtahm, šagatawo

Ab. Windelbandt,

pīlšehtas arhītehta palīhgs.

Apstelejumi teef pretī nemti pīlšehtas arhītehta kantori pee Dobeles mahrteem, Sīller k. namā.

[2-1]

Kahpostus

no Zoepffel tga šatnu lauta pee Seernmīšchas (Rāshof) werchš tīai wehl līhš 8. oktobrī dabuht pīrt.

[1-1]

No Turgeem 1878

dashas mafas-mīšchas buhs uī rentī dabujamas.

Tuwakas sīnas war dabuht pee Chdoles un Boju dšmīstlūnga.

[1-1]

Seeweešču drehbju

kahrtīgā raiščanā, bet īhpaščī sčnīti sīhmet un mehru nonemī, 8 deenu laīkā īsmahja, tapat ari frīseerē kahda dahma, Jelgawā, Pāsta eelā № 18, pa kreīso roku.

[3-1]

Latweešču teaters.

Lukkumā, Strauša' a šahlē tīfš 23. oktobrī šch. g. teaters spēhlets. Geshlums pulkst. 4. p. pušč.

Pehz teatra balle.

[2-1]

Direkčija.

van Dyk, Rihgā, Smīšču eelā. Clayona lokomobiles kuf. mašchinas. Packarda superfosfati un wīfadas zītas lauhfainn. maščin. u. rīhtī.

Ultrasts

Lambarta tīrgū, Veel-Behršē, 19. septembrī š. g. **denkelbūks** ar masu naudās sūmu. Pāšaudetajs war pret peerahdīščanas sīgnehm un Rūbīnāščanas toītes aīsmāščāšanu atradumu lītumīgā laīkā uī šcho adrešī šanemī:

Drambergu Veel-Kaufschereeku mahjās.

J. Weīnberg.